

Sarajevo, 09. juli/srpanj 2025.

Trideseta godišnjica genocida u Srebrenici: preživjeli još uvijek tragaju za pravdom

TRIAL International Ured u Bosni i Hercegovini već 15 godina radi na unaprjeđenju statusa preživjelih ratnih zločina pružajući im besplatnu pravnu pomoć pred domaćim i međunarodnim tijelima i mehanizmima zaštite ljudskih prava te zagovarajući zakonodavne promjene s ciljem uspostavljanja pravde za žrtve ratnih zločina. Iako je rat u Bosni i Hercegovini okončan prije točno 30 godina, još uvijek svi ratni zločini nisu procesuirani pred pravosuđem, a počinitelji su nedostupni pravosudnim organima jer žive izvan BiH.

U drugim slučajevima, oni koji su odslužili zatvorsku kaznu, po izvršenju iste veličaju se kao heroji u njihovim lokalnim zajednicama što stvara atmosferu podjele, negiranja i glorifikacije. Genocid u Srebrenici jedan je od najtežih ratnih zločina počinjenih u 20. stoljeću, a širenje kulture sjećanja i memorijalizacije zadaća je institucija, udruženja preživjelih i budućih generacija.

„Trideset godina nakon genocida u Srebrenici, bol i borba preživjelih nisu prestali. Iako je međunarodna pravda učinila značajne korake, mnogi odgovorni još uvijek izbjegavaju suočavanje s pravosudnim institucijama, a žrtve čekaju istinu i priznanje. Kao društvo, ne smijemo dozvoliti da poricanje i nekažnjivost postanu norma. TRIAL International ostaje posvećen borbi za pravdu, podršci preživjelima i očuvanju kulture sjećanja — jer samo istina može biti temelj trajnog mira i dostojanstva”, kazala je voditeljica programa TRIAL International Ureda u BiH, Klaudia Kuljuh.

Kada Hotić, potpredsjednica udruženja Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa i preživjela genocida u Srebrenici istaknula je da još uvijek postoji potreba za pronalaskom masovnih grobnica.

„Sve je manje i manje onih koji znaju za grobnice, neki još uvijek šute, a oni koji su počinili genocid, oni ga negiraju. Treba da prestanu negirati, da prihvate istinu. Istina je jedina lijek za sve. Obilježavanje služi da se sjećamo ubijenih, da se sjećamo patnji, da se okrenemo normalnom životu“, istaknula je majka Srebrenice Kada poručujući mladima da im ovo bude pouka da nikad ne dozvole da budu zavađeni.

Nura Begović, predsjednica udruženja Žene Srebrenice iz Tuzle i preživjela genocida u Srebrenici kazala je da osjeća tugu i bol pred obilježavanje 30. godišnjice genocida u Srebrenici.

„Najviše nas boli što ima identifikovanih 150 tijela, ali porodice ne prihvataju da ih kopaju zbog malo posmrtnih ostataka. Za porodice smo slali apel, bilo bi dobro da su oni to prihvatili da se nađe smiraj tim kostima. Ja sam pronašla jednu kost od svoga brata i mnogo mi znači, ali evo postoje i reekshumacije. Ne damo da se zaboravi, tražimo da se svi nestali pronađu i identifikuju, a oni koji nisu dali uzorke krvi za svoje najmilije, bilo bi dobro da to urade“, poručila je Nura dodaju da je mnogo majki koje nisu dočekale da pronađu svoje sinove da ih pokopaju.

Kako je Nura navela, odugovlače se presude za negiranje genocida, a dosta ovisi i o političarima koji stvaraju atmosferu nemira. Ipak, kazala je da zakon koji kažnjava negiranje genocida postoji i da je to pomak.

Saliha Đuderija iz Instituta za nestale navodi da se u BiH nakon rata još uvijek traga za više od 7.000 osoba, no da je do sada pronađeno skoro 80 posto od ukupnog broja nestalih, što je jedinstven slučaj u svijetu.

„Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine intenzivno radi na pronalasku svih nestalih osoba u našoj zemlji uprkos otežavajućim okolnostima u kojima djeluje i činjenici da je sve teže doći do tačnih i relevantnih informacija o lokacijama na kojima se posmrtni ostaci žrtava nalaze. Do sada su pronađeni, ekshumirani, identificirani i porodicama predati posmrtni ostaci više od 25.500 žrtava. Porodice nestalih osoba imaju vrlo važnu ulogu u procesu traženja nestalih osoba čija su zapravo okosnica i koji ne dozvoljavaju da se ovaj proces uspori i koji su zapravo motivacija u svakom času svima nama koji su involvirani u proces traženja nestalih osoba“, poručila je Đuderija.

Od 2021. godine TRIAL International Ured u BiH ima sklopljen memorandum s Memorijalnim centrom Srebrenica sa zajedničkim ciljem unaprjeđenja procesa tranzicijske pravde.

Kako je kazala glasnogovornica MC Srebrenica, Almasa Salihović, kultura sjećanja na genocid u Srebrenici je utemeljena na “činjenicama i svjedočanstvima preživjelih te je kao takva presudna za očuvanje historijske istine o genocidu u Srebrenici i za izgradnju društva koje se suočava s prošlošću, a ne bježi od nje”.

Objašnjavajući nasljeđe i budućnost rada MC Srebrenica, Salihović je istaknula da su u središtu njihovog rada preživjeli, njihove priče, patnje i snaga da svjedoče i ustraju.

„Memorijalni centar Srebrenica kao institucija će ostati predan svojoj misiji, da čuva sjećanje na ubijene žrtve, da edukuje mlade i da bude prostor u kojem se komemoracija i učenje susreću s nadom u pravedniju budućnost. U vremenu negiranja genocida i

revizionizma, naš odgovor mora biti jasan i odlučan, a to je da istina ne smije i neće biti prepuštena zaboravu”, poručila je Salihović.

Hasan Nuhanović, autor nekoliko autobiografskih knjiga i preživjeli genocida u Srebrenici, navodi da ni 30 godina nakon jula 1995. „bol i sjećanja ne jenjavaju i ne blijede.“

„Kada je u pitanju krivična pravda, što je i osnovna misija organizacije Trial International, preživjeli su svjesni da je značajan broj pojedinaca odgovornih za genocid, zločine protiv čovječnosti i druge ratne zločine procesuiran, da je sudski utvrđena istina zabilježena i da kao takva nikada ne može biti osporena. Preživjeli učestvuju u procesu postizanja krivične pravde i kao oni čiji glas upozorava da se taj proces mora nastaviti, i kao svjedoci u postupcima krivičnog gonjenja. To je težak teret koji preživjeli na sebi nose tri dekade”, naveo je Nuhanović koji smatra da unatoč historijskom revizionizmu, veličanjem presuđenih ratnih zločinaca, preživjeli ne gube nadu da će nove generacije u zemlji i regionu odrastati u ambijentu koji uvažava dignitet žrtava.